

“เซียนเทียนเต๋า” ของชาวไทยเชื้อสายจีนในกรุงเทพฯ และจังหวัด สมุทรปราการ

Xian Tian Dao of Thai-Chinese in Bangkok and Samutprakarn Province

พรพรรณ จันทโรนานนท์, พัชรินรุจา จันทโรนานนท์

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เรียบเรียงขึ้นเพื่อต่อยอดจากงานวิจัยเรื่อง “ความเชื่อเรื่องศาสนาพุทธมหายาน และศาสนาเต๋า ของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดสมุทรปราการ : มุมมองจากโรงเจ” และเพื่อศึกษาความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการแพร่กระจายของความเชื่อทางศาสนาของชาวจีนในกรุงเทพฯ และสมุทรปราการ โดยเน้นการลงพื้นที่เก็บข้อมูลอย่างละเอียด

บทสรุปในงานวิจัยในเรื่องดังกล่าวแสดงไว้ว่า ชาวจีนในจังหวัดสมุทรปราการมีความเชื่อทางศาสนาแบบจีนที่หลากหลาย กล่าวคือมีทั้งศาสนาพุทธมหายานนิกายเซน นิกายย่อยหลั่มจี๊จิงศาสนาเต๋า และความเชื่อแบบซานเจี้ยว (三教) ซึ่งแยกออกเป็นสายโฮ่วเทียนเต๋า (后天道) สายเซียนเทียนเต๋า(先天道) และสายอีก้วนเต๋า (一贯道) การแพร่กระจายของศาสนาดังกล่าวในประเทศจีนแม้จะเกิดขึ้นเร็วช้าต่างกัน แต่ความเชื่อหลากหลายที่ติดตัวมากับชาวจีนอพยพ ล้วนกระจายเข้าสู่กรุงเทพฯ และจังหวัดสมุทรปราการพร้อม ๆ กับชาวจีนอพยพ แต่เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าศาสนาเต๋า (道教) ซึ่งเป็นศาสนาที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ยาวนานได้ถูกหลอมรวมเข้ากับวิถีชีวิตของชาวจีนในทุกมิติ ทำให้มีอาจแยกความเชื่อศาสนาเต๋าออกจากความเป็นอยู่ของชาวจีนได้ เราจึงได้เห็นศาสนสถานแบบจีนของศาสนาเต๋าหรือความเชื่อแบบจีนอื่น ๆ ถูกสร้างขึ้นในเกือบทุกชุมชนของชาวจีนในประเทศไทย ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่พบอยู่ทั่วไปในเกือบทุกพื้นที่ของกรุงเทพฯ และจังหวัดสมุทรปราการ จึงกล่าวได้ว่า ศาสนสถานความเชื่อแบบจีนในประเทศไทย ซึ่งถูกสร้างขึ้นจากความเชื่อแบบศาสนาเต๋าและความเชื่อแบบจีนอื่น ๆ นั้น พบว่าเป็นศูนย์กลางของชุมชนชาวจีนอพยพในท้องถิ่นต่าง ๆ

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยละเอียดที่กรุงเทพฯ และจังหวัดสมุทรปราการ ทำให้ทราบอย่างชัดเจนว่าศาสนสถานแบบจีนรูปแบบหนึ่งที่สำคัญมากของชาวจีนคือ “โรงเจ” ทั้งที่กรุงเทพฯ และสมุทรปราการมีโรงเจที่สร้างขึ้นจากคติความเชื่อแบบซานเจี้ยว ที่แยกออกเป็นสายเซียนเทียนเต๋าที่แพร่กระจายจากเมืองแต้จิ๋ว ซึ่งมีประวัติความเป็นมาเก่าแก่เป็นอย่างมาก โดยมีอายุอย่างน้อย 101 ปี ขึ้นไป ได้แก่โรงเจ “ฮกเอี้ยงเสียงต้ง”(復陽善堂) ที่กรุงเทพฯ และโรงเจ “เหม่งจิงเสียงต้ง”(

明真善堂) ที่สมุทรปราการ เขียนเทียนเต้าที่กรุงเทพฯ ๑ เป็นความเชื่อแบบซานเจี้ยว โดยแท้แต่เขียนเทียนเต้าในสมุทรปราการเน้นไปทางศาสนาเต้ามากกว่าศาสนาพุทธมหายาน ศาสนสถานแบบจีนที่กล่าวมานี้ทั้งในกรุงเทพฯ ๑ และในจังหวัดสมุทรปราการกำลังเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่เสื่อมลงเกือบทุกมิติ ด้วยปัจจัยที่ส่งผลกระทบทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ

คำสำคัญ : ซานเจี้ยว เขียนเทียนเต้า โรงเจ

Abstract

This research is done in continuation of the research, “Paknam, the Old Port: Chinese Believes and the Way of Life” (2013), and also aim to study about perception of Bangkok and Samutprakarn Chinese religions and believes.

From the conclusion of the former research, we are aware of the various Chinese religion beliefs in Samutprakarn; namely Mahayana Buddhism (大乘佛教), Daoism (道教), Sanjiao (三教), Hou Tian Dao (后天道), Xian Tian Dao (先天道), and Yi Guan Dao (一贯道). The beliefs were diversely spread throughout China at different times. Each belief has a different timeline of prosperity, some sooner, and some later. The immigration of Chinese immigrants to Bangkok and Samutprakarn also carry the similar time frame of the prosperity from the mother country. The beginning of the Chinese religion and beliefs in Bangkok and Samutprakarn were aligned with Daoism, because Daoism had a long history in the Chinese way of life. This is why there were a lot of Chinese Daoism temples built in the Chinese area of both cities, Bangkok and Samutprakarn. Other than its religious functions, these Chinese Daoism and other believes temples represented the center of Chinese area for Chinese immigrants in different areas.

The results of the research showed that one of the most important Chinese religious places in Thailand is the “Vegetarian hall.” The oldest vegetarian hall in Bangkok is called “Hok Yiang Xiang Teng” (復陽善堂-Tiechiew). The oldest vegetarian hall in Samutprakarn, in contrast, is “Meng Jing Xiang Teng” (明真善堂-Tiechiew). The Xian Tian Dao in Bangkok are mostly the real Sanjiao. In Samutprakarn, however, it appears that the people are mainly concerned Daoism than Sanjiao and Mahayana Buddhism. Nevertheless, the “Vegetarian hall” both in Bangkok and Samutprakarn are slowly declining due to the fact that both cities are affected by inner factors and outer factors.

Keyword: Sanjiao; Xian Tian Dao; Vegetarian hall

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเชื่อทางศาสนาแบบจีนได้แพร่กระจายเข้าสู่กรุงเทพฯ และจังหวัดสมุทรปราการมานานเท่า ๆ กับการมีชาวจีนอพยพรุ่นแรกที่เข้ามาอาศัยในพื้นที่ การสร้างศาสนสถานเพื่อการตั้งรูปเคารพเพื่อกราบไหว้ในช่วงเริ่มต้นมักเริ่มขึ้นแบบง่าย ๆ ต่อมาเมื่อชาวจีนอพยพเหล่านั้นประสบความสำเร็จในการค้าตั้งใจปรารถนา อีกทั้งทำมาหากินได้ผลดีร่ำรวยมีฐานะดีขึ้น จึงได้ร่วมแรงร่วมใจกันปลูกสร้างอาคารให้สวยงามและมีความคงทนมากขึ้นเพื่อเป็นที่ตั้งรูปเคารพ รวมทั้งใช้เป็นศูนย์กลางชุมชน และเป็นศูนย์กลางทางการปฏิบัติพิธีกรรมประจำปีตามความเชื่อด้วย (พรพรรณ จันทโรนานนท์ : 2546, 81-85)

จังหวัดสมุทรปราการมีอำเภอปากน้ำเป็นเมืองที่มีทำขึ้นเรือสำหรับชาวจีนอพยพ ตั้งแต่ก่อนสมัยสุโขทัย มาในสมัยอยุธยา อำเภอปากน้ำยังมีความสำคัญมากขึ้นเพราะเป็นที่จอดแวะพักเรือเดินสมุทรที่ต้องขนถ่ายสินค้าและผู้โดยสารลงเรือเล็ก เพื่อเดินทางเข้าแม่น้ำเจ้าพระยาสู่กรุงเทพฯ อยุธยาเมืองหลวงของสยาม (พรพรรณ จันทโรนานนท์ ไพศาล ทองสัมฤทธิ์ : 2556 ; 2) ดังนั้นปากน้ำจึงเป็นศูนย์กลางรวมพ่อค้าจากต่างเมือง ช่วงกลางสมัยอยุธยา เมืองหลวงได้กลายเป็นตลาดการค้า และมีบ้านเรือนมากมายอยู่กันอย่างหนาแน่น ((lek – prapai.org/lome/view.php? id =810) (02/05/2018) ชาวจีนอพยพที่มาจากประเทศไทยต้องมาขึ้นทำที่อำเภอปากน้ำ บางคนที่ยังไม่เคยมา ก็ต้องหางานทำที่ปากน้ำไปก่อน หรืออาจจะมามีบางคนที่ตั้งใจหางานในปากน้ำหรือละแวกใกล้เคียง ชาวจีนอพยพทั้งที่กรุงเทพฯ และปากน้ำ ต่างตั้งถิ่นฐานดำรงวิถีชีวิตตามแบบฉบับของตน และต่างก็ได้สร้างศาสนสถานขึ้นตามความเชื่อของตนซึ่งก็คือศาสนาพุทธมหายาน และโรงเจสายเซียนเทียนเต้า ที่ได้รับอิทธิพลจากแต้จิ๋ว แต่ที่แห่งใดตั้งโรงเจสายนี้ขึ้นช้าเร็วกว่ากัน อีกทั้งการเผยแพร่ที่ใดเป็นจุดเริ่มต้นก่อนกัน ข้อมูลเหล่านี้ล้วนจะเป็นหลักฐานที่ยืนยันถึงความสัมพันธ์อันดีและความเจริญรุ่งเรืองของโรงเจสายเซียนเทียนเต้า ซึ่งเป็นข้อมูลที่น่าสนใจ จึงเป็นเหตุจูงใจให้ผู้วิจัยได้วิจัยในหัวข้อเรื่อง “เซียนเทียนเต้าของชาวไทยเชื้อสายจีนในกรุงเทพฯ และจังหวัดสมุทรปราการ ” โดยเป็นการทำวิจัยต่อยอดจากงานวิจัยเรื่อง “ปากน้ำเมืองท่าโบราณ ความเชื่อและวิถีชีวิตของชาวจีน”(2556)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเป็นการต่อยอดจากงานวิจัยเรื่อง “ปากน้ำเมืองท่าโบราณ ความเชื่อและวิถีชีวิตของ

ชาวจีน” (2556)

2. เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการแพร่กระจายของความเชื่อสายเขียนเทียนเต้าจากแต่้จิวในจังหวัดกรุงเทพฯ และจังหวัดสมุทรปราการ

3. เพื่อความเข้าใจรูปแบบที่แท้จริงของโรงเจสายเขียนเทียนเต้าในจังหวัดกรุงเทพฯ และจังหวัดสมุทรปราการ

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยคือทำการศึกษาโรงเจสายเขียนเทียนเต้า ที่อยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ และเขตกรุงเทพฯ ๑ ฟังชนบุรีเท่านั้น โดยระยะเวลาการทำวิจัย คือ ช่วงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2559-มิถุนายน พ.ศ. 2561

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางความเชื่อสายเขียนเทียนเต้า 10 ราย และการลงพื้นที่เก็บข้อมูลอย่างละเอียดที่โรงเจสายเขียนเทียนเต้า จังหวัดสมุทรปราการ และที่กรุงเทพฯ รวม 12 แห่ง และยังศึกษาผ่านเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความเป็นมาของโรงเจที่สร้างขึ้นจากความเชื่อสายเขียนเทียนเต้าที่มาจากแต่้จิว ในจังหวัดกรุงเทพฯ และจังหวัดสมุทรปราการอย่างแท้จริง
2. ทำให้ทราบถึงความเจริญขึ้นและความเสื่อมลงของโรงเจที่สร้างขึ้นจากความเชื่อสายเขียนเทียนเต้าที่มาจากแต่้จิว ในจังหวัดกรุงเทพฯ และจังหวัดสมุทรปราการ
3. ทำให้ทราบถึงลักษณะเด่นของความเชื่อสายเขียนเทียนเต้าจากแต่้จิว ในจังหวัดกรุงเทพฯ และจังหวัดสมุทรปราการ

รายงานการวิจัย

รายชื่อโรงเจที่ลงพื้นที่เก็บข้อมูล ทั้ง 12 แห่ง

ชื่อโรงเจสายเขียนเทียนเต้า	สถานที่ตั้ง	หมายเหตุ
1. โรงเจถ่งเสียง (同善堂-แต่้จิว ¹)	ถนนประโคนชัย อ.ปากน้ำ จ.สมุทรปราการ	เดิมเป็นโรงเจทางศาสนาพุทธ มหายานนิกายย่อยหลิมจี้จง (临济宗) พระภิกษุจีนเป็นผู้ก่อตั้ง

1 ภาษาจีนที่ปรากฏในบทความนี้ เป็นการออกเสียงแบบภาษาจีนกลาง หากคำใดเป็นการออกเสียงแบบภาษาแต่้จิว ผู้เขียนจะระบุท้ายคำว่าแต่้จิว

2. โรงเจหม่งจิงเสียงตั้ง (明真善堂-แต้จิ๋ว)	127 ถนนสุขุมวิท ซอยกัน ตะบุตร 23 ต.ปากน้ำ อ. ปากน้ำ	เดิมเป็น โรงเจทางศาสนาพุทธ มหายานกราบไหว้เจ้าแม่กวนอิม
3. โรงเจสกซิงตั้ง (復新堂-แต้จิ๋ว)	ต.บางพิง อ.พระประแดง จ. สมุทรปราการ	เดิมอยู่ในย่านชาวจีนที่กรุงเทพฯ ๗ ต่อมาได้ย้ายมาตั้งเป็น โรงเจแห่ง ใหม่
4. โรงเจถ่องเฮงตั้ง (同兴堂-แต้จิ๋ว)	ถนนป่านสาย 1 เทศบาล คลองด่าน 8 ต.คลองด่าน อ. บางบ่อ จ.สมุทรปราการ	เดิมชื่อโรงเจถ่องเฮงตั้ง 同兴斋堂 เป็น โรงเจทางศาสนาพุทธ มหายาน เคยมีภิกษุจำพรรษาและ ดูแล
5. โรงเจฝ่งอั้งตั้ง (平安坛-แต้จิ๋ว)	หลังตลาดคลองสวน 100 ปี อ.บางบ่อ จ.สมุทรปราการ	เดิมเป็นโรงเจชานเจี้ยวสายเซียน เทียนเต้า ปัจจุบันเป็นโรงเจที่ตั้ง รูปเคารพพระโพธิสัตว์และเทพ เจ้าทางศาสนาเต๋า กล่าวคือได้ กลายจากโรงเจสายเซียนเทียนเต้า ในลักษณะที่เป็นโรงเจแบบ ศาสนาพุทธมหายานปนกับ ศาสนาเต๋า
6. โรงเจสกอเอียงเสียงตั้ง (復阳善堂-แต้จิ๋ว)	ซอยนาคราช ถนนบำรุง เมือง สวนมะลิ กทม.	เป็นโรงเจแบบเซียนเทียนเต้าโดย แท้
7. โรงเจบ่วงซ่วงฮุกตั้ง (万全佛堂-แต้จิ๋ว)	ถนนจันทน์ 24 ซอยเย็น จิตร กทม.	เดิมเป็นโรงเจอยู่แถวสะพานอ่อน แต่เพราะไฟไหม้ จึงย้ายมา สร้างใหม่ที่ถนนจันทน์ กทม. เป็น โรงเจแบบเซียนเทียนเต้าโดยแท้

8. โรงเจเลียงเซ่งต้ง (善慶堂-แต้จิว)	58 ถนนเทอดไท ซอย 21 กทม.	เดิมมีชื่อว่าโรงเจเลียงเซ่งต้ง 善慶佛堂 เป็นโรงเจหลักของสายเขียนเทียนเต้าที่ธนบุรี เนื่องจากมีศิษย์เอกของท่านอาจารย์รุ่งเซียงเลียง (魏昌善老师) คือท่านอาจารย์เล้าอุงเตี้ยก (劉運哲老师) เป็นเจ้าสำนักดูแล มีผู้คนศรัทธามาก และท่านอาจารย์ก็ได้ช่วยอาจารย์รุ่งเซียงเลียงจัดสร้างโรงเจที่คลองสวนด้วย
9. โรงเจตงเฮ่าหังฮุกต้ง (忠孝义佛堂-แต้จิว)	ถนนจันทน์ ซอย 43 แยก 18 กทม.	เป็นโรงเจเปิดรับเฉพาะคนรู้จัก และมีความเป็นเขียนเทียนเต้าอย่างแท้จริง
10. โรงเจเฉียงเซ่งต้ว (长庆坛-แต้จิว)	47 พุทธมณฑลสาย 2 ซอย 3 กทม.	เป็นโรงเจเขียนเทียนเต้าโดยแท้ มีโกวไถ่เซต้ง (陈姑太) ดูแล
11. โรงเจเจ็กเต็กฮุกต้ง (一德佛堂)	641 ถนนสี่แยกทศวรรษ พุทธมณฑลสาย 2 กทม.	ในโรงเจมีป้ายว่า เปาเก็งเต็ง 保宮亭 มีโกวไถ่เซต้ง (陈姑太) ดูแล รับว่าเดิมเป็นสายไห้วเทียนเต้า (后天道) ต่อมาได้จึงได้เปลี่ยนเป็นเขียนเทียนเต้า
12. โรงเจไต่เซ่งผู้ต้ง (大慶菩提園-แต้จิว)	477 ถนนเทอดไท แขวง ตลาดพลู อ.ภาษีเจริญ กทม.	เป็นโรงเจที่เจ้าสำนักเล้าอุงเตี้ยก แห่งโรงเจเลียงเซ่งเห็นว่าควรสร้างโรงเจแห่งใหม่ที่นี่ เพื่อส่งถ่ายผู้มีจิตศรัทธาอย่างมากมายที่ไปปฏิบัติธรรมที่โรงเจเลียงเซ่งซึ่งมีความหนาแน่นมาก ต่อมาให้โกวเนี้ยต้งฮุ่ยเสียง (陈惠祥姑娘) ดูแล ท่านปฏิบัติภาระกิจจบในปี

		พ.ศ. 2561 ปัจจุบันได้ให้ลูกสาว บุญธรรมดูแล
--	--	---

จำนวนบุคคลที่สัมภาษณ์ รวม 10 ราย

เพศ/อายุ	จำนวน	หมายเหตุ
ชาย 45-50	2	นักบวช
ชาย 51-80	1	นักบวช
หญิง 35-50	2	นักบวช
หญิง 51-80	5	นักบวช
รวม	10	

นักบวชของความเชื่อแบบซานเจียว (三教) สายเซียนเทียนเต้า (先天道) โห้วเทียนเต้า (后天道) และอีกั๋วอันเต้า (一贯道) เป็นความเชื่อที่เกิดขึ้นจากการรวมกันของศาสนาขงจื้อ ศาสนาพุทธ มหายาน และศาสนาเต๋า (儒释道) ซึ่งความเชื่อแบบนี้ในช่วงที่จีนกำลังมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง รัฐบาลจีนในช่วงนั้นจึงได้จัดไว้เป็นกลุ่มศาสนาที่เจริญขึ้นใหม่ (新兴宗教) ซึ่งเคยมีประวัติที่ถูกเรียกว่าเรียกว่า พวกสุขเต้าเหมิน (会道门) หรือพวกศาสนาที่มอมเมาประชาชน (邪教) ซึ่งช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยพรรคคอมมิวนิสต์ในปี ค.ศ. 1949 เป็นต้นมา รัฐบาลจีนได้ใช้ข้ออ้างนี้เป็นเครื่องมือในการล้มล้างและปราบปรามกลุ่มความเชื่อดังกล่าวอย่างหนัก จนถึงช่วงเปิดประเทศ (ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1979 – ปัจจุบัน) ความเชื่อกลุ่มศาสนาที่เกิดขึ้นใหม่จึงได้รับการอนุโลมให้เปิดกว้างและสามารถเผยแพร่ออกไปสู่สาธารณชนได้ (中华人民共和国刑法 (节选) www.sara.gov.cn/zcfg/573683.htm) (03/05/2018) ในช่วงการปราบปรามของรัฐบาลพรรคคอมมิวนิสต์นั้น ได้ทำการปราบปรามจับกุมหัวหน้าองค์กรความเชื่อใหม่เหล่านี้อย่างหนัก คาดว่านักบวชในสายเซียนเทียนเต้า โห้วเทียนเต้า อีกั๋วอันเต้า และในสายอื่นๆ ที่หนีการจับกุมจากรัฐบาลต่างได้เดินทางมายังประเทศไทยเป็นจำนวนมากพร้อม ๆ กับชาวจีนทางใต้ที่หนีความวุ่นวายทางการเมือง ความอดอยาก ซึ่งอาจจะมีบางกลุ่มที่เดินทางเข้ามาในเมืองไทยก่อนหน้านั้น แล้วได้ปฏิบัติธรรมอยู่ในศาสนสถานแห่งใดแห่งหนึ่งมาก่อน เช่นในศาลเจ้า หรือสำนักสงฆ์ หรือสถานธรรม ที่มีการตั้งขึ้นอย่างมากมายในชุมชนชาวจีนทั้งที่กรุงเทพฯ ฯ และต่างจังหวัดที่ใกล้กับกรุงเทพฯ ฯ เช่น จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดราชบุรี จังหวัดสระบุรี เป็นต้น

ความเป็นมาของโรงเจสายเซียนเทียนเต้าจากแต่จิว[†]

ความเชื่อแบบชานเจี้ยวสายเขียนเทียนเต้าจากแต้จิ๋ว จะเข้ามาในประเทศไทยแรกสุด ตั้งแต่เมื่อใด และเริ่มขึ้นในที่ใดเป็นแห่งแรกนั้น มีข้อมูลจากการบันทึกของท่านอาจารย์ผู้ใหญ่ว่าง บ้าง เช่น ข้อมูลการบันทึกของปรมาจารย์สายเขียนเทียนเต้าท่านหนึ่งซึ่งเรียกตัวเองว่า “เถียนเหล่าเวิง” (田老翁) หรือ “พ่อเถ่าเถียน” หรือท่านเถียนซ่าวจุน (田邵邨先生) ชาวอู่ต้งซาน (梧桐山人) เป็นผู้เรียบเรียงขึ้น โดยกล่าวถึงความเป็นมาในความเจริญขึ้นของสายเขียนเทียนเต้าที่มณฑลเสฉวน (四川省) แล้วกระจายออกสู่มณฑลต่าง ๆ ในประเทศจีน และประเทศต่าง ๆ ทั้งในช่วงแรก ช่วงกลาง และช่วงปลาย จากนั้นท่านได้รวบรวมเนื้อหาขึ้นเป็นเล่ม เพื่อใช้เป็นคำสอนในการบอกเล่าสั่งสอนศิษย์ หรือโปรดสรรพสัตว์และเหล่าดวงวิญญาณให้พ้นทุกข์ (田老翁《书名不祥》出版处及出版期不详；共51页) เนื้อหาส่วนแรกของหนังสือเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการแพร่กระจายของสายเขียนเทียนเต้าจากแต้จิ๋วเข้าสู่ประเทศไทย โดยกล่าวไว้ดังนี้

ความเชื่อสายเขียนเทียนเต้าที่เจริญขึ้นที่มณฑลเสฉวนแล้วกระจายเข้าสู่มณฑลกวางตุ้ง เมืองหุยโจว (惠州) (หุยจิ๋ว-แต้จิ๋ว) เมืองฉาวโจว (潮州) (เตี้ยจิ๋ว-แต้จิ๋ว คนไทยเรียกแต้จิ๋ว) และเมืองเจียอิ่งโจว (嘉应州) (เกียเอ็งจิ๋ว-แต้จิ๋ว) ของมณฑลกวางตุ้ง (广东省) (กึ่งดั่งแซ่-แต้จิ๋ว) อาจารย์สายเขียนเทียนเต้าที่อยู่ใน 3 เมืองดังกล่าวนี้ยังได้ร่วมกันสร้าง จื่อเสียดัง (紫霞洞) (จีเสียดัง-แต้จิ๋ว) และ อวี๋เสียนถั่ง (育贤堂) (หยกเฮียงตั้ง-แต้จิ๋ว) ขึ้นเป็นศูนย์กลางใหญ่ของเขียนเทียนเต้าของ 3 เมืองของแต้จิ๋วที่กล่าวมาแล้ว และลูกศิษย์ทั้ง 3 เมืองต่างยกย่องให้ท่านอาจารย์เงินกงฝูเสียน (陈公福贤) เป็นอาจารย์ใหญ่แห่งเขียนเทียนเต้าของ 3 เมืองนี้ และท่านอาจารย์เงินฝูเสียน (陈福贤老师) ก็รับเป็นเจ้าสำนักของสายเขียนเทียนเต้าของ 3 เมืองดังกล่าว (田老翁; มปป: 23) ที่สำนักแห่งนี้มีศิษย์เอกของท่านอาจารย์เงิน คือ ท่านอาจารย์ เลี้ยวกงเหลินชิว (廖公慎修) หรือท่านอาจารย์เลี้ยวเหลินชิว (廖慎修老师) เป็นชาวอำเภอหย่งอาน (永安) ได้เข้ามาเผยแพร่ความเชื่อสายเขียนเทียนเต้าที่แต้จิ๋ว โดยท่านอาจารย์มีเพื่อนร่วมศรัทธาในสายเดียวกันมาด้วยท่านหนึ่งคือ ท่านอาจารย์จู้ฝูชู่ (朱復初老师) (จูกชอเลาซือ-แต้จิ๋ว) ทุกท่านได้ช่วยกันเผยแพร่คำสอนของสายเขียนเทียนเต้า ทั้งเหล่านักพรตทางศาสนาเต้าที่เผยแพร่คำสอนแบบศาสนาเต้า (道教) ในเมืองนั้น ต่างยอมรับในคำสอน และยินดีต้อนรับภักขของสายเขียนเทียนเต้าให้เผยแพร่คำสอนในพื้นที่

ต่อมาต่างยกย่องให้ท่านอาจารย์ จูฝูชู่ (朱復初) หรือจูกชอ (แต้จิ๋ว) เป็นเจ้าสำนัก ทั้งนี้เพราะท่านเป็นชาวแต้จิ๋วจากหมู่บ้านจื่ออวิ้น (紫云村) เมืองหลงซี (龙溪都) อำเภอหุยไหล (惠来县) ในหนังสือเรียกท่านว่า เจ้าสำนักนักพรตเต้าจูฝูชู่ (朱復初道长) แสดงว่าเขียนเทียนเต้าในยุค นั้นยังแยกไม่ออกจากศาสนาเต้าได้อย่างชัดเจน ชาวแต้จิ๋วต่างเชื่อกันว่าท่านจูกชอเป็นหลานชายของ หานเซียงจื่อ (韩湘子) ซึ่งเป็นหนึ่งในแปดเซียนของศาสนาเต้า และหลังจากนั้นมาอีก 3 ปี ท่านอาจารย์จูกก็ได้สร้างศาสนสถานแห่งใหม่ คือ เหม่งเสียงตั้ง (明善堂-แต้จิ๋ว) ขึ้นที่หมู่บ้านเหมยโตว (

梅兜乡) แล้วให้ลูกศิษย์ของท่านคืออาจารย์เว่ยจี้ซ่าน (魏集善老师)(งู่ยิบเสียงเลาซือ-แต้จิ๋ว ซึ่งศิษย์เอก ในไทยเรียกว่างู่ยิบเสียงเลาซือ(魏昌善老师-แต้จิ๋ว) เป็นเจ้าสำนัก ดังนั้นเมืองแต้จิ๋วเมืองแรก ที่ตั้งศาสนสถานของสายเซียนเทียนเต๋านั้น อยู่ที่เมืองเมืองหยงเซี่ย (榕城-แต้จิ๋ว) ซึ่งเป็นเมืองที่อยู่ในเขตเมืองก๊กเกี๋ย (揭阳-แต้จิ๋ว) ครอบครัวของท่านอาจารย์งู่ยิบเสียงทั้งครอบครัวได้ตั้งใจปฏิบัติธรรม รวมทั้งได้นำที่ดิน และทรัพย์สินสมบัติของครอบครัวที่มีอยู่ทั้งหมดมาใช้ในการสร้างศาสนสถานเซียนเทียนเต๋าทั้ง 2 แห่งคือทั้งที่ ก๊กเลียงตั้ง (觉善堂-แต้จิ๋ว) และที่เหม่งเสียงตั้ง (明善堂-แต้จิ๋ว) (田老翁; มปป : 10-11)

การแพร่กระจายของเซียนเทียนเต๋าจากแต้จิ๋วเข้าสู่ประเทศไทยนั้น เริ่มในปี ค.ศ. 1909 (พ.ศ. 2452) (己酉年) หลังจากท่านอาจารย์งู่ยิบเสียง (งู่ยิบเสียง)(魏集善老师魏昌善老师) สร้างเหม่งเสียงตั้งแล้ว ท่านได้เดินทางเข้ามาไทยพร้อมกับอาจารย์ของท่านคือเจ้าสำนักนักพรตเต๋าจูกชอ (朱復初道长) และลูกศิษย์ของเจ้าสำนัก นักพรต และเพื่อนที่ปฏิบัติธรรมของท่านงู่ยิบเสียงอีก 3 ท่าน คือท่านที่ แซ่ฮั้ง แซ่แห่และแซ่ลี่ (黄/夏/李-แต้จิ๋ว) เมื่อแรกมาถึงพระนครท่านอาจารย์เหล่านี้ได้พำนักอยู่ที่อาคารการค้าแถบวัดสามปลื้ม หรือวัด วัดจักรวรรดิราชาวาสวรมหาวิหาร (越三饭-แต้จิ๋ว) และได้จัดพิธีเช่นไหว้บวงสรวงเทวดาฟ้าดินอย่างเต็มรูปแบบ (醮事) ที่วัดเกาะ (越鵠-แต้จิ๋ว) โดยจัดเป็นประรำพิธีขนาดใหญ่วงเครื่องเช่นไหว้ครบครัน จัดพิธีครบ 15 วัน โดยมีเจ้าสาวเหล่าโอ่วจิว (刘胡洲-แต้จิ๋ว) เป็นประธานพิธี หลังจากนั้นท่านอาจารย์และศิษย์ทั้งห้าท่านได้ช่วยกันสร้างศาสนสถานสายเซียนเทียนเต๋าแห่งแรกขึ้นในประเทศไทย โดยการตั้งรูปเคารพตามคำบัญชาของเทพเจ้ากวนอู (关圣帝君) และเทพเจ้าเหิงโหวต้าตี้ (恒侯大帝) โดยสร้าง”ฮกเอียงเสียงตั้ง”(復阳善堂-แต้จิ๋ว) ขึ้นอย่างง่าย ๆ ที่ชั้นบนของอาคารที่จอดรถ (车廊楼上) แถวตลาดน้อย (叻叻仔) ช่วงนั้นมีท่านเหล่าอู่เสียง (刘维贤先生-แต้จิ๋ว)เป็นผู้จัดการดูแลศาสนสถานแห่งนี้ หลังจากนั้นท่านอาจารย์และศิษย์ทั้งห้าท่านก็ได้เดินทางกลับประเทศจีนในเดือนห้าของปี ค.ศ. 1911 (宣统辛亥年) และที่ประเทศจีน ท่านได้รับศิษย์เพื่อสืบต่อความเชื่อสายเซียนเทียนเต๋าและเพื่อเผยแพร่ความเชื่อนี้ในไทยรุ่นแรกโดยมีท่านอาจารย์เหล่าอู่เตี้ยก(劉運哲老师-แต้จิ๋ว) เจ้าสำนักนักพรตเต๋าทง(洪道长) และท่านอาจารย์เหล่าเหม่งเต็ก(劉明德老师-แต้จิ๋ว)รวม 3 ท่าน (善慶佛堂 ;2505 : 2) ต่อมาในปีเถาะจื่อ (壬子年) ซึ่งก็คือปีค.ศ.1912 (พ.ศ.2455) ปลายปี ท่านอาจารย์งู่ยิบเสียง (魏昌善老师-แต้จิ๋ว) ได้เดินทางมาประเทศไทยอีกครั้ง พร้อมทั้งลูกศิษย์ที่จะมาประจำที่ประเทศไทย 3 ท่านที่กล่าวมาข้างต้นแล้วและผู้ร่วมปฏิบัติธรรมอีกหลายท่าน โดยเฉพาะท่านเหล่าอู่เสียง (刘维贤先生-แต้จิ๋ว) และท่านอื่น ๆ ที่มีอาจะระบุนามได้ทั้งหมดอีกมากมาย ได้รวบรวมเงินจากผู้มีจิตศรัทธาในการเผยแพร่ความเชื่อแบบเซียนเทียนเต๋าในประเทศไทย และร่วมกันสร้างโรงเจในสายเซียนเทียนเต๋าขึ้นทั้งในเขตพระนคร ธนบุรี และเขตปริมณฑลที่มีชาวจีนอาศัยอยู่หลายแห่งดังนี้

1. สร้างโรงเจกเอียงเสียงตั้ง (復陽善堂--แต่จิว)

หลังจากท่านอาจารย์ขุ่ยจิบเสียงเลาซือได้เดินทางมาประเทศไทยในปี ค.ศ. 1912 แล้ว ก็ได้ทำพิธีอัญเชิญเทพเจ้าทุกพระองค์เพื่อเลือกสถานที่ตั้งศาสนสถานสายเขียนเทียนเต้าแห่งใหม่เป็นการถาวรขึ้นในกรุงเทพฯ สูดท้ายได้เลือกพื้นที่ตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ บริเวณหน้าศาลเจ้าเซียงกงเก็ง (仙公宮-แต่จิว) ซึ่งเป็นที่คินสัญญาเช่า 17 ปี โดยสร้างขึ้นเป็นอาคารเดี่ยวหลายชั้น (一座堂宇叠楼) เป็นอาคารถาวรของโรงเจกเอียงเสียงตั้ง (復陽善堂-แต่จิว) หลังครบกำหนดสัญญาเช่า 17 ปีแล้ว โรงเจได้ย้ายไปสร้างแถวโรงเลียงเด็ก (คือสถานที่ในปัจจุบัน ซอยนาคนำรุง ถนนบำรุงเมืองแถวสวนมะลิ) การย้ายโรงเจในครั้งนี้เป็นการดูแลและการจัดการทุกอย่างโดยท่านอาจารย์ขุ่ยเสียงเลียง หลังจากนั้นท่านได้ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าสำนักที่นี่ โดยมีท่านเล่าอู่เสียง เป็นผู้ช่วยเจ้าสำนักผู้ดูแลการประทับทรง มีท่านเล่าเจียงฮวก (刘长发-แต่จิว) เป็นเหรียญก มีท่านอึ้งหังเต็ก (黄义德-แต่จิว) เป็นผู้จัดการใหญ่ มีท่านแต่เส็กเซี่ย (郑焯成-แต่จิว) เป็นผู้ช่วยผู้จัดการ และมีท่านอื่นๆ อีกหลายท่านเป็นผู้ช่วยดูแล (田老翁; มปป : 16-17)

2. สร้างโรงเจกซิงเสียงตั้ง (復新善堂--แต่จิว)

หลังจากท่านขุ่ยเสียงเลียงสร้างโรงเจกเอียงเสียงตั้งแล้วเสร็จ ท่านอาจารย์และท่านเล่าอู่เสียงรวมทั้งเจ้าแก่งผู้บริจาคท่านอื่นได้ร่วมกันสร้างโรงเจกซิง (復新善堂-แต่จิว) หรืออกซิงเสียงตั้งในเขตพระนครแถบซิงเซี่ย (新城-แต่จิว) โรงเจตั้งอยู่ที่ซิงเซี่ย 6 ปีเพราะการเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อม จึงจำเป็นต้องย้ายมาอยู่ที่ปากแม่น้ำเจ้าพระยา (港嘴) โดยสร้างโรงเจกซิงเสียงตั้งขึ้นใหม่ (善慶佛堂 ; 2505 : 4) ซึ่งก็คือสถานที่ปัจจุบันที่อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เมื่อสร้างอกซิงเสียงตั้งแล้ว มีท่านอาจารย์อีกเซ็ง (一清老师-แต่จิว) ดูแลอยู่ 3 ปี จึงให้ล้งซิงแซ (隆先生-แต่จิว) ดูแลต่อ แต่อาคารที่เห็นในปัจจุบันได้มีการปรับปรุงซ่อมแซมใหม่ โดยมีนักบวชคืออึ้งซิงแซ (黄先生-แต่จิว) เป็นเจ้าสำนักอยู่ประจำที่โรงเจ (田老翁; มปป : 19)

3. สร้างโรงเจเสียงเซ่งตั้ง (善庆堂--แต่จิว)

หลังจากนั้นท่านอาจารย์ขุ่ยเสียงเลียงก็ได้สร้างโรงเจเสียงเซ่ง ซึ่งเรียกชื่อเต็มว่าโรงเจ”อกเอียงเสียงเซ่งตั้ง”(復陽善庆堂-แต่จิว)หรือ”เสียงเซ่งซุกตั้ง”(善慶佛堂-แต่จิว) ที่ตลาดพลู บางหลวง ธนบุรี ซึ่งโรงเจแห่งนี้ ท่านเล่าอู่เสียงเป็นผู้ดูแล และจัดการในการสร้างทั้งหมด อีกทั้งได้เป็นเจ้าสำนักอยู่นานมาก เจ้าสำนักท่านต่อมาคือท่านอาจารย์เหล่าอู่เตี้ยก (劉運哲-แต่จิว) และมีนักบวชหญิงดูแลต่อมา ปัจจุบันมีโกวเนี่ยลีซิวเอ็ง (李秀英-แต่จิว) เป็นเจ้าสำนักคนที่ 4 โดยมีโกวเนี่ยจ้งเจียอิม (田石音-แต่จิว) เป็นรองเจ้าสำนัก

4. สร้างอกเอียงเสียงตั้ง (復陽善堂-แต่จิว) จังหวัดสระบุรี

หลังจากนั้น ท่านอาจารย์ยู่เซียงเสียงและลูกศิษย์ยังได้ไปสร้างโรงเจกเอียงเสียงตั้งที่สระบุรี (抱木小西天) ทั้งนี้โดยมีท่านอาจารย์เล่าอู่เสียงเป็นผู้ช่วยจัดการงานทุกอย่าง อีกทั้งยังได้สร้างพระพุทธรูปใหญ่ทองคำอีก 7 องค์

5.สร้างฮกเอียงเซียงตั้ง (復陽善堂-แต้จิ๋ว) ที่นครชัยศรี ภูเขาปีกแก (笔架山 แต้จิ๋ว)

ท่านอาจารย์ยู่เซียงเสียงเป็นผู้ดูแลการสร้าง มีท่านเล่าอู่เสียงและลูกศิษย์เป็นผู้ช่วย โรงเจแห่งนี้มีชื่อเรียกอีกชื่อว่าหลู่อิมยี่ (雷音寺-แต้จิ๋ว) และได้สร้างพระพุทธรูปใหญ่ 5 องค์ และพระอรหันต์ 500 องค์ ต่อมาได้มอบให้ท่านเฮ่งถ่วงเซียงซิงแซ (王传声先生-แต้จิ๋ว) เป็นผู้ดูแล ทุกคนในครอบครัวของเฮ่งซิงแซปฏิบัติธรรมและกินเจ และได้ดูแลโรงเจแห่งนี้อยู่นานมาก

6.สร้างโรงเจที่คลองสวน จังหวัดฉะเชิงเทรา

โดยมีโรงเจที่ท่านอาจารย์ยู่เซียงเสียงเป็นผู้กำหนดแบบของอาคาร และมีท่านเล่าอู่เสียงเป็นผู้ดูแล ต่อมาลูกศิษย์ของท่านดูแล และต่อมาให้แต้เซียงบั้งซิงแซ (郑昌帮先生-แต้จิ๋ว)ดูแล

หลังจากการลงเก็บข้อมูลของผู้วิจัย (10/9/2560) ทราบว่าโรงเจแห่งนี้ชื่อเฟ่งอั้งตั่ว (平安壇-แต้จิ๋ว) ปัจจุบันเป็นโรงเจที่ตั้งรูปเคารพตามแบบศาสนาพุทธมหายานผสมกับศาสนาเต๋า มิได้เป็นแบบสายเซียนเทียนเต๋าแต่อย่างใด ไม่มีนักบวชประจำเป็นเจ้าสำนัก กลายเป็นศาลเจ้าที่ตั้งรูปเคารพของศาสนาพุทธมหายาน และ ศาสนาเต๋า

7.สร้างโรงเจเทียนฮกตั้ง (天福堂-แต้จิ๋ว) ที่สะพานเหลือง

เมื่อท่านอาจารย์สร้างขึ้นมาแล้ว ได้ให้จิ้งหลิมโกว (莊林姑-แต้จิ๋ว) เป็นผู้ดูแล อยู่ 10 กว่าปี ต่อมาให้ไซเซียงแซ (蔡先生-แต้จิ๋ว) เป็นผู้ดูแล (田老翁; มปป : 18-20)

ความสัมพันธ์ของโรงเจสายเซียนเทียนเต๋จากแต้จิ๋วระหว่างกรุงเทพฯ และสมุทรปราการ

โรงเจสายเซียนเทียนเต๋จากแต้จิ๋วแห่งแรกสุดที่สร้างขึ้นอย่างเป็นทางการในประเทศไทยคือโรงเจ “ฮกเอียงเซียงตั้ง” ที่กรุงเทพฯ แล้วแพร่กระจายไปยังสมุทรปราการและสถานที่ต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ แต่ศาสนสถานของความเชื่อแบบจีนหรือสำนักสงฆ์เก่าแก่ที่มีมาก่อนที่เซียนเทียนเต๋จะแพร่กระจายเข้ามานั้น ได้กระจายอยู่ทั่วไปในชุมชนชาวจีนยุคเก่าหลายชุมชน เช่นที่จังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ โรงเจ “เหม่งจิงเสียงตั้ง” (明真善堂-แต้จิ๋ว) โรงเจ “ถ่งเซียงตั้ง” (同善堂-แต้จิ๋ว) ในอำเภอปากน้ำ (北榄) ซึ่งแต่เดิมโรงเจเหล่านี้สร้างขึ้นจากความเชื่อทางศาสนาพุทธมหายาน โดย “เหม่งจิงเสียงตั้ง” นั้นเดิมมีชื่อว่า “เหม่งจิงฮุกตั้ง” (明真佛堂-แต้จิ๋ว) ซึ่งอาจเป็นเพราะชาวจีนให้ความสำคัญกับเจ้าแม่กวนอิมมาก โรงเจแห่งนี้จึงมีอีกชื่อว่า “เหม่งจิงกวางอิมตั้ง” (明真觀音堂-แต้จิ๋ว) ชาวบ้านเรียกกันทั่วไปว่า “โรงเจเจ้าแม่กวนอิม” สำหรับโรงเจถ่งเสียงก็เช่นกัน แต่เดิมมีชื่อว่า “ถ่งเสียงตั่ว” (同善壇-แต้จิ๋ว) เดิมนับถือศาสนาพุทธมหายานนิกายเซน (禅宗) นิกายย่อยหลิมจี้จิง (臨濟宗-แต้จิ๋ว) ต่อมาเมื่อความเชื่อสายเซียนเทียนเต๋จากแต้จิ๋วได้รับการยอมรับจากผู้คนมาก

จีน “เหม่งจิงสูกตั้ง” และ “ถ่งเถียงตั้ง” ได้กลายเป็น “เหม่งจิงเถียงตั้ง” และ “ถ่งเถียงตั้ง” โดยเปลี่ยนแปลงความเชื่อจากเดิมมาเป็นชานเลี้ยวสายเขียนเทียนเต้าอย่างชัดเจน ทั้งรูปเคารพที่ตั้งไว้บูชาก็ได้ปรับเปลี่ยนเป็นแบบเขียนเทียนเต้าด้วย

ที่ด้านข้าง โรงเจ “เหม่งจิงเถียงตั้ง” มีเจดีย์บรรจุอัฐิของท่านอาจารย์ข่งยี่เซียงเสียง (魏昌善老师-แต้จิว) ผู้มีคุณูปการต่อความเจริญรุ่งเรืองของความเชื่อสายเขียนเทียนเต้าจากแต้จิวในประเทศไทย ที่เจดีย์นั้นด้านหน้ามีตัวอักษรภาษาจีนเขียนไว้ว่า “คุยเต้าเถียงกักง่ยี่เซียงเสียงเลาซือปอละ” (开道暹国魏昌善老师宝塔-แต้จิว) มีความหมายว่ารัตนเจดีย์ (เจดีย์บรรจุอัฐิ) ของอาจารย์ข่งยี่เซียงเสียง (แต้จิว) ผู้เปิดเส้นทางธรรมแห่งเสียมก๊ก (เสียมก๊กหมายถึงประเทศสยาม ซึ่งก็คือประเทศไทย-ผู้วิจัย) และที่ได้ภาพของท่านอาจารย์ข่งยี่เซียงเสียงก็มีข้อความที่เขียนด้วยตัวภาษาจีนว่า “คุยช่วงฮกเอียงตั้งง่ยี่เซียงเสียงเลาซือ” (开创復阳堂魏昌善老师-แต้จิว) มีความหมายว่าอาจารย์ข่งยี่เซียงเสียงผู้ก่อตั้งฮกเอียงตั้ง (คือโรงเจฮกเอียงตั้งตั้งที่กรุงเทพฯ) แต่การจารึกตัวอักษรเหล่านี้ไม่มีการระบุปีพุทธศักราชบ่งบอกไว้แต่อย่างใด ท่านอาจารย์ข่งยี่เซียงเสียง” หรืออีกชื่อว่าท่านอาจารย์ข่งยี่จิบเสียง (魏昌善老师/魏集善老师-แต้จิว) สาเหตุที่อัฐิของท่านมาบรรจุไว้ที่ “เหม่งจิงเถียงตั้ง” อาจจะเป็นเพราะโรงเจแห่งนี้มีลูกศิษย์คนสนิทและญาติของท่านเป็นผู้ดูแลอยู่ หรือท่านอาจเป็นผู้ดูแลทั้งที่ “ฮกเอียงตั้งตั้ง” ที่กรุงเทพฯ และ “เหม่งจิงเถียงตั้ง” ที่ปากน้ำก็เป็นได้ เนื่องจากท่านเป็นผู้มีความดีหลายประการต่อพัฒนาการของความเชื่อสายเขียนเทียนเต้าในประเทศไทย เมื่อท่านจบภาระกิจทางศาสนา (了道) กลับคืนสู่เบื้องบนแล้ว อัฐิของท่านจึงถูกนำมาบรรจุไว้ในเจดีย์ที่ด้านข้างของโรงเจแห่งนี้ (จากการเก็บข้อมูลของผู้วิจัยเมื่อวันที่ 10/01/2561)

ภาพที่ผู้วิจัยคิดว่าจะเป็นหลักฐานแสดงถึงความสัมพันธ์อันดีของโรงเจฮกเอียงตั้งตั้งที่กรุงเทพฯ และโรงเจเหม่งจิงเถียงตั้งที่ปากน้ำ คือรูปภาพแขวนอยู่ที่ผนังของนักบวชหญิง (โกวเนี่ย) ท่านหนึ่งที่จบภารกิจทางศาสนา หรือสิ้นบุญไปแล้ว โกวเนี่ยท่านนี้เกิดในปี ค.ศ.1892 เดือน 6 วันที่ 27 (พ.ศ.2435) และสิ้นบุญ ในปี พ.ศ.2500 ด้านขวาของรูปเขียนว่า “ฮกเอียงตั้งตั้งหุ่ยซ่ง” (復阳善堂惠存-แต้จิว) มีความหมายว่า “ให้ฮกเอียงตั้งตั้งไว้เป็นที่ระลึก” ซึ่งน่าจะเป็นโรงเจฮกเอียงตั้งที่กรุงเทพฯ และน่าจะแสดงให้เห็นว่าในปี พ.ศ.2500 เขียนเทียนเต้าสายที่มาจากแต้จิว ยังเป็นที่นับถือกันมากทั้งที่สมุทรปราการและที่กรุงเทพฯ

ที่กรุงเทพฯ ยังมีศูนย์กลางเขียนเทียนเต้าอีกแห่งหนึ่งตั้งอยู่ที่เลขที่ 35 ตรอกจันทร์สะพานสองครึ่ง หรือเรียกชื่อซอยอีกอย่างว่า ถนนจันทน์ ซอย 24 (ซอยเย็นจิตร) ตำบลวัดทุ่งคอน อำเภอยานนาวา กรุงเทพฯ มีป้ายหน้าโรงเจแห่งนี้ว่า “พุทธสมาคมอมรศาสน์” (Amonsart Buddhist's Association) ภาษาจีนเขียนไว้ว่า “หน้าเอี้ยโยชยทีเต้าฮุกก่างหวย” (南洋先天道佛教总会-แต้จิว) มีความหมายว่า “ศูนย์กลางพุทธศาสน์เขียนเทียนเต้าแห่งหนานหยาง” (คำว่าหนานหยางหมายถึงแถบเอเชียตะวันออก

เถียงใต้ - ผู้วิจัย) แม้ว่าป้ายภาษาจีน ไทย และอังกฤษ จะเน้นถึงเรื่องศาสนาพุทธแต่ความเป็นจริงแล้ว โรงเจแห่งนี้สร้างขึ้นจากคติความเชื่อแบบซานเจียว (三教) สายเซียนเทียนเต้า (先天道) อย่างเต็มรูปแบบ ทั้งรูปเคารพที่ตั้งไว้บนแท่นบูชา เพื่อการกราบไหว้ก็บ่งบอกไว้อย่างชัดเจน คือมีกิมบ้อ(金母-แต่จีว)ในรูปสัญลักษณ์อันเป็นตะเกียงแห่งจักรวาล ด้านหลังมีพระพุทธรูปแบบไทยตั้งไว้เป็นองค์ประธาน ทางซ้ายของประธานเป็นรูปเหลาจื้อ (老子) และทางขวาคือขงจื้อ (孔子) เป็นการตั้งรูปเคารพที่เรียบง่ายไม่ซับซ้อนสับสน จากการสัมภาษณ์ โกวเนี่ยมาลีที่พุทธสมาคมอมรศาสตร์ (23 กรกฎาคม 2560) รองเจ้าสำนักโรงเจแห่งนี้กล่าวว่า หน้าเอี้ยโฮยที่เฝ้าสุกก่าจวงหวย เดิมคือโรงเจเม่งเต็กซุกตึ้ง (明德佛堂-แต่จีว) ที่สะพานอ่อน (หนึ่งเกี้ยว-แต่จีว) เมื่อเกิดไฟไหม้ต่างก็แยกย้ายกันไป ต่อมาเมื่อนักบวชใหม่มาร่วมกันก่อสร้างที่นี้ขึ้นจึงได้ย้ายจากที่เดิมมาที่นี้ เป็นเวลากว่า 60 ปีแล้ว รวมเวลาที่ตั้งอยู่ที่สะพานอ่อนแล้ว โรงเจแห่งนี้ต้องมีอายุมากกว่า 100 ปี ทั้งนี้เพราะเจ้าสำนักท่านแรกที่โรงเจเก่าที่สะพานอ่อนเป็นนักบวชหญิง คือโกวไถ่ตั้งยงฮัง (陈永鸿姑太-แต่จีว) ท่านที่ 2 เป็นนักบวชชาย คือไท่ซื่อก้งเต้าหัง (江道泓太师-แต่จีว) ท่านที่ 3 เป็นนักบวชหญิงคือโกวไถ่ไห่หย่งเล้ง (蔡永宁姑太-แต่จีว) (南洋先天佛教总会编 ; 2509 : 55) ท่านที่ 4 เป็นนักบวชหญิงคือท่านปัจจุบัน โกวเนี่ย อี้เหม่งซื่อ (黄明慈-แต่จีว) หรือโกวเนี่ยต้อย ซึ่งปัจจุบันท่านอายุ 60 ปีแล้ว

ในหนังสือฉลองการเปิดโรงเจของชาวจีนในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2509 ที่ถนนจันทร์ ซอย 24 (南洋先天佛教总会编 ; 2509) นอกจากจะลงรูปโรงเจแห่งนี้เป็นรูปที่ถ่ายอาคารด้านตรงแล้ว ยังมีรูปภายในอาคาร ที่เห็นป้ายด้านบนของที่ตั้งรูปเคารพมีป้ายตรงกลางว่า“เหม่งเต็กซุกตึ้ง” (明德佛堂-แต่จีว) ให้เห็นอยู่มีความหมายว่าพุทธสถานเหม่งเต็ก

นักบวชสายเซียนเทียนเต้าในปากน้ำและกรุงเทพฯ ล้วนมาจากอาจารย์ท่านเดียวกัน อีกทั้งมาจากเมืองแต่จีวเหมือนกัน จะมีความสัมพันธ์หรือขัดแย้งกันด้วยประการใดจึงทำให้ผู้มีผู้ก่อตั้งโรงเจสกลีเยี่ยงเสียงตึ้ง คือท่านอาจารย์ยุยเซียงเสียง ผู้มีคุณูปการต่อสายเซียนเทียนเต้าต้องถูกนำไปเก็บไว้ที่เจดีย์ข้างตัวอาคาร ในโรงเจเหม่งจิงเสียงตึ้ง ทั้งหมดนี้ยังคงเป็นข้อกังขาที่ยังต้องสืบหาในรายละเอียดต่อไป

สิ่งที่ค้นพบจากการวิจัย

โรงเจสายเซียนเทียนเต้าที่กรุงเทพฯ และจังหวัดสมุทรปราการสืบสายความเชื่อโดยตรงจากเมืองแต่จีว ลูกศิษย์รุ่นแรกล้วนมาจากอาจารย์ท่านเดียวกัน ด้วยความเชื่อแบบเซียนเทียนเต้าเป็นที่นิยมของชาวจีนในไทยมาก จึงมีผู้มีจิตศรัทธาบริจาคเงินทุนในการขยายสาขาออกไปยังที่ต่าง ๆ มากมาย และนักบวชทั้งหญิงและชายที่เป็นเจ้าสำนัก ต่างก็มีลูกศิษย์ของตนเพิ่มอีกมากมาย เนื่องจากโรงเจสายเซียนเทียนเต้าที่กรุงเทพฯ ได้รับการสนับสนุนจากผู้มีจิตศรัทธามากกว่า จึงมีลูกศิษย์ออกไปเป็นเจ้าสำนักมากกว่า ในปัจจุบันเจ้าสำนักโรงเจสายเซียนเต้าในสมุทรปราการบางแห่งจึงมีเจ้าสำนักที่เป็นลูก

ศิษย์จากสายเขียนเทียนเต้าที่กรุงเทพฯ อีกทั้งเขียนเทียนเต้าทั้งที่กรุงเทพฯ ๑ มีความเป็นงานเจียวอย่างแท้จริง ในขณะที่โรงเจที่สมุทรปราการ แสดงออกถึงความเป็นศาสนาได้มากกว่าความเชื่อแบบงานเจียว

ด้วยการเปลี่ยนแปลงของสังคมอันเกิดจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก อีกทั้งโลกยุคโลกาภิวัตน์ล้วนส่งผลต่อการเสื่อมโทรมและการกลายของโรงเจสายเขียนเทียนเต้าทั้งที่กรุงเทพฯ ๑ และจังหวัดสมุทรปราการ

บรรณานุกรม

- พรพรรณ จันทโรนานนท์ (2546) วิถีจีน.กรุงเทพฯ ๑: บริษัทสำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์นจำกัด
- พรพรรณ จันทโรนานนท์ ไพศาล ทองสัมฤทธิ์ (2556) ปากน้ำเมืองท่าโบราณ : ความเชื่อและวิถีชีวิตของชาวจีน .งานวิจัยของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ .
- 中华人民共和国刑法 (节选) www.sara.gov.cn/zcfg/573683.htm (03/05/2018) (ข้อมูลจาก
国家宗教事务局政法司)
- 田老翁《书名不祥》出版处及出版期不详 ;共 51 页.
- 南洋先天佛教总会编 (2509)《南洋先天佛教总会开幕纪念刊暨各地道场讯录》.ธนบุรี: โรงพิมพ์เชียงใหม่
- 善慶佛堂编(2505)《劉運哲老师事略》.泰国吞府噠叻蒲善慶佛堂 .lek -prapai.org/lome /view.php?id =810)(02/05/2018)
- จังหวัดสมุทรปราการ www.samutprakan.doae.go.th/html/history.htm (02/05/2018)
- www.samutprakan.go.th/newweb/index.php?option=com_content&view=article&id=68... (02/05/2018)
- สัมภาษณ์แต่กิจฮั่วซิงแซ (郑健华先生-แต่จิว) แห่งโรงเจก่งเซียงตั้ง (復庆善堂-แต่จิว) อ. กระทุ่มแบน จ.สมุทรสาคร (30 สิงหาคม 2560)
- สัมภาษณ์ ลื้อนุงเด็กซิงแซ (吕存德先生-แต่จิว) ที่โรงเจเสียงเซ่ง (善庆坛-แต่จิว) เลขที่ 58 ซอย 21 ถนนเทิดไท้ ตำบลตลาดพลู ธนบุรี (23 กรกฎาคม 2560)
- สัมภาษณ์โกวเนี้ยมาลี ที่พุทธสมาคมอมรศาสน์ (南洋先天佛教总会) โรงเจบัวจ่างฮวงฮุกตั้ง 万全佛堂 ถนนจันทน์ 24 ซอยเย็นจิตร กทม. (23 กรกฎาคม 2560)

ผู้รับผิดชอบบทความ

พรพรรณ จันทโรนานนท์ รองศาสตราจารย์ คณบดี คณะภาษาและวัฒนธรรมจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

E-mail: pornpan_wan@hotmail.com

พัชรินรุจา จันทโรนานนท์ อาจารย์ประจำ คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

E-mail: patcharinruja@gmail.com

